

**Установа адукацыі
«Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Францыска Скарыны»**

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Прарэктар па вучэбнай рабоце
УА «ГДУ імя Ф. Скарыны»

_____ І. В. Семчанка
_____

Рэгістрацыйны № УД-_____ /баз.

**ГІСТАРЫЯГРАФІЯ ГІСТОРЫІ
(НОВАЯ І НАВЕЙШАЯ ГІСТОРЫЯ
КРАІН ЕЎРОПЫ І АМЕРЫКІ)**

**Вучэбная праграма для спецыяльнасці
1-02 01 02-04 Гісторыя. Замежная мова (англійская)**

М. М. Мязга –дацэнт кафедры ўсеагульнай гісторыі УА “Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны”, кандыдат гістарычных навук, дацэнт..

Рэцэнзенты:

Н.М.Саўчанка — дацэнт кафедры ўсеагульнай гісторыі УА «Магілёўскі дзяржаўны ўніверсітэт імя а. Куляшова», кандыдат гістарычных навук;

В. А. Міхедзька — дацэнт кафедры гісторыі Беларусі УА «Гомельскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Ф. Скарыны», кандыдат гістарычных навук, дацэнт

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ:

Кафедрай усеагульнай гісторыі УА «ГДУ імя Ф. Скарыны»

(пратакол № __ от _____ 2012);

Метадычным саветам гістарычнага факультэта
УА «ГДУ ім. Ф. Скарыны»

(пратакол № __ от _____ 2012);

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Курс гістарыяграфіі з'яўляецца абагульняючым курсам, які мае сваёй галоўнай мэтай вывучэнне гісторыі гістарычнай думкі, яе генезісу, асноўных этапаў і тэндэнцый развіцця, навукова-пазнавальных і сацыяльных функцый.

Мэтай курса з'яўляецца вывучэнне галоўных этапаў развіцця гістарыяграфіі. Пры гэтым галоўная увага канцэнтруецца на заканамернасцях развіцця гістарычнай навукі, на аналізе важнейшых гістарычных канцэпцый і тэорый па важнейшых праблемах гісторыі.

Задачы курса:

- навучыць студэнтаў вызначаць узаемасувязь гістарыяграфіі са светапоглядам людзей і з асноўнымі філасофскімі, сацыяльнымі, палітычнымі і эканамічнымі ідэямі;
- сфарміраваць у студэнтаў уяўленні аб асноўных этапах развіцця гістарыяграфіі гісторыі Беларусі і замежных краін
- даць студэнтам веды аб важнейшых навукова-метадалагічных плынях, школах і напрамках, дзейнасці іх буйнейшых прадстаўнікоў;
- забяспечыць набывшым студэнтам веды аб асноўных канцэпцыях па ключавых праблемах гісторыі, якія сфарміраваліся ў гістарыяграфіі.

Пры вывучэнні курса шмат увагі надаецца вывучэнню студэнтамі прац буйнейшых айчынных і замежных гісторыкаў. Курс дазваляе сфарміраваць у студэнтаў веды як аб гісторыі развіцця гістарычнай навукі, так і аб асноўных гістарыяграфічных канцэпцыях па важнейшых працэсах і падзеях гісторыі. У межах курса студэнты паглыбляюць навыкі аналітычнай працы з гістарычнай літаратурай, атрымліваюць больш поўнае уяўленне аб тэорыі і практыцы навуковага даследавання. Дадзены курс з'яўляецца ў многім абагульняючым. Ён сістэматызуе і дапаўняе веды студэнтаў па шэрагу дысцыплін, у рамках якіх вывучаецца гісторыя Беларусі і замежных краін. Ён скаардынаваны таксама з комплексам спецыяльных гістарычных дысцыплін: гістарычным крыніцазнаўствам, метадалогіяй гісторыі. Курс “Гістарыяграфія” забяспечвае студэнтаў неабходнымі для спецыяліста ведамі аб сучасным узроўні развіцця гістарычнай навукі, яе канцэптуальных асновах.

Курс “Гістарыяграфія” зыходзячы з патрабаванняў адукацыйнага стандарту лагічна дзеліцца на тры часткі. Яны прысвечаны гістарыяграфіі гісторыі Беларусі, гістарыяграфіі славянскіх краін і гістарыяграфіі новай і навейшай гісторыі Еўропы і Амерыкі. Гэта знайшло адлюстраванне ў структуры праграмы.

Дысцыпліна “Гістарыяграфія гісторыі: гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі краін Еўропы і амерыкі” выкладаецца студэнтам курса спецыяльнасці 1-02 01 02-04 “Гісторыя. Замежная мова (англійская)” Агульная колькасць гадзін – 122, колькасць аўдыторных гадзін – 46, з іх лекцыі – 20, семінарскія заняткі – 18, скрс – 8.

Форма справаздачнасці – экзамен – у 10 семестры.

ПРЫКЛАДНЫ ВУЧЭБНА-ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

№ п/п	Назвы раздзелаў	Колькасць гадзін		
		Аўдытор ных	З іх	
			Лекцыі	Семінары
1.	Гістарыяграфія новай гісторыі краін Еўропы і Амерыкі (15 – пачатак 20 ст.)	12	8	4
1.1	Уводны .	2	2	
1.2	Гуманістычная і асветніцкая гістарыяграфія	2	2	
1.3	Еўрапейская гістарыяграфія эпохі рамантызму.	4	2	2
1.4	Пазітывісцкая і марксісцкая гістарыяграфія ў Заходняй Еўропе ў другой палове 19 – пачатку 20 ст.	4	2	2
2.	Гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі ў 1918–1945 гады.	8	6	2
2.1	Савецкая гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі ў 1918–1945 гады.	2	2	
2.2	Гістарыяграфія міжваеннага часу ў краінах Заходняй Еўропы і ЗША	6	4	2
3.	Гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі пасля Другой сусветнай вайны	26	14	12
3.1	Савецкая і постсавецкая гістарыяграфія пасля Другой сусветнай вайны	8	4	4
3.2	Постсавецкая гістарыяграфія	2	2	
3.3	Гістарычная навука ў ЗША пасля Другой сусветнай вайны.	4	2	2
3.4	Гістарычная навука ў Францыі пасля Другой сусветнай вайны.	4	2	2
3.5	Гістарычная навука ў Вялікабрытаніі пасля Другой сусветнай вайны	4	2	2
3.6	Гістарычная навука ў ФРГ	2	2	2
	Усяго:	46	28	18

РАЗДЗЕЛ 1 ГІСТАРЫЯГРАФІЯ НОВАЙ ГІСТОРЫІ КРАІН ЕЎРОПЫ І АМЕРЫКІ (15 – ПАЧАТАК 20 СТ.)

1.1 Уводзіны

Прадмет гістарыяграфіі новай і навейшай гісторыі краін Еўропы і Амерыкі. Сувязь гістарыяграфіі з філасофскімі, сацыяльнымі, палітычнымі, эканамічнымі ідэямі і светапоглядамі. Асноўныя этапы развіцця гістарыяграфіі новай і навейшай гісторыі. Важнейшыя навуковыя працы і вучэбныя дапаможнікі па гістарыяграфіі новай і навейшай гісторыі краін Еўропы і Амерыкі.

Тэма 1.2 Гуманістычная і асветніцкая гістарыяграфія

Сацыяльныя ўмовы ўзнікнення гуманістычнай гістарыяграфіі. Гуманістычная гістарычная навука ў Італіі. Палітыка-рытарычная школа. Л.Бруні. Крытычна-эрудзіцкая гістарычная школа. Ф. Біондо, Л. Валла. Новая палітычная гістарычная школа. М. Макіявеллі. Ф. Гвіччардзіні.

Гуманістычная гістарыяграфія ў іншых краінах Заходняй Еўропы. Французская гуманістычная гістарыяграфія. Ж. Бадэн. Англійская гуманістычная гістарыяграфія. Ф. Бэкан, Т. Мор. Германская гуманістычная гістарыяграфія. С. Франк.

Ідэйныя і сацыяльныя ўмовы ўзнікнення асветніцкай гістарыяграфіі. Асветніцкая гістарыяграфія ў Англіі. Фарміраванне тарыйскага і вігскага напрамкаў у англійскай гістарыяграфіі. Праблемы гісторыі ў працах Дж. Лока. Гістарычныя погляды Д. Юма. Гісторыкі шатландскай гістарычнай школы.

Асветніцкая гістарыяграфія ў Францыі. Германісцкая і раманская тэорыі паходжання Французскай дзяржавы. Ш. Л. Мантэск'е, пошук аб'ектыўных заканамернасцей гістарычнага працэса. Вальтэр, “філасофская гісторыя” і ідэя прагрэсу ў яго творах. Ж.-Ж. Руссо. Гістарычная навука ў час рэвалюцыі 1789-1799 гг. Ж. Д. Кандарсе, А. Барнаў.

Асветніцкая гістарыяграфія ў Германіі. Навука аб адзіным дзяржаўным праве. Праблемы гісторыі ў працах І. Канта. Ідэя прагрэсу ў даследаваннях І. Гердэра. Гістарычныя працы І. Ф. Шылера і А. Л. Шлёцэра.

Тэма 1.3 Еўрапейская гістарыяграфія эпохі рамантызму

Сацыяльныя ўмовы развіцця гістарычнай навукі ў першай палове 19 ст.

Французская гістарыяграфія першай паловы 19 ст. Кансерватыўны рамантызм у французскай гістарыяграфіі. Ж. дэ Мэстр і Л. дэ Бональд.

Ліберальная школа гісторыкаў перыяду Рэстаўрацыі. Распрацоўка канцэпцыі класавай барацьбы. Даследаванне гісторыі Францыі ў працах А.Цьеры, Ф. Гізо, Ф. Мінье. Ф. Гізо – гісторык Англійскай рэвалюцыі. Новыя тэндэнцыі ў французскай гістарыяграфіі ў 30–40-я гады 19 ст. Гістарычныя канцэпцыі А. дэ Таквіля. Ж. Мішле – прадстаўнік леварэспубліканскага крыла французскай гістарыяграфіі.

Германская гістарыяграфія першай паловы 19 ст. Гістарычныя канцэпцыі нямецкай класічнай філасофіі. Г. Гегель. Нямецкі кансерватыўны рамантызм. “Гістарычнай школа права”. Ф. К. фон Савіны і К. Ф. Эйхгорн. Гістарычная канцэпцыя Л. Ранке. Ліберальна-рамантычная школа. В. Цымерман.

Англійская гістарыяграфія першай паловы 19 ст. Тарыйскі кірунак англійскай гістарыяграфіі. А. Алісон. Вігская гістарыяграфія. Т. Маккалей. Ідэі рамантызму ў гістарычных працах Т. Карлейля. Яго канцэпцыі “герояў і натоўпу”. Т. Карлейль – гісторык Вялікай французскай рэвалюцыі.

Тэма 1.4 Пазітывісцкая і марксісцкая гістарыяграфія ў Заходняй Еўропе ў другой палове 19 – пачатку 20 ст.

Англійская гістарыяграфія другой паловы 19 – пачатку 20 ст. Г. Спэнсер і пазітывісцкія “натуральныя законы” развіцця грамадства. “Гісторыя цывілізацыі ў Англіі” Г. Т. Бокля. “Гісторыя англійскага народа” Д. Грына. Гісторыя Англійскай рэвалюцыі ў працах С. Гардзінера. Вывучэнне эканамічнай гісторыі Т. Роджэрсам. Даследаванне каланіяльнай палітыкі Дж. Сілі. Сацыяльныя праблемы і праблемы рабочага руху ў даследаваннях С. і Б. Вэбаў.

Французская гістарыяграфія другой паловы 19 – пачатку 20 ст. Прадстаўленне аб грамадстве як цэльным арганізме А. Конта. “Закон трох стадый”. Канцэпцыя нацыянальнай гісторыі Э. Лавіса. А. Таквіль “Стары парадак і рэвалюцыя”. Даследаванне Вялікай французскай рэвалюцыі І. Тэнам і А. Аларам. Рабеспьерысцкі напрамак французскай гістарыяграфіі. Працы А. Дзэбідура па гісторыі міжнародных адносін. Крызіс пазітывісцкай гістарыяграфіі.

Нямецкая гістарыяграфія другой паловы 19 – пачатку 20 ст. Малагерманская гістарычная школа. І. Г. Дройзер, Г. фон Зібель, Г. фон Трэйчке. Ліберальная гістарыяграфія. М. Леман, Ф. Мейнеке, О. Хінтцэ. Неарынкеанства. М. Ленц, Ф. Рахваль. Пангерманская гістарыяграфія. Д. Шэфер.

Заснаване марксісцкай гістарыяграфіі К. Марксам і Ф. Энгельсам. Матэрыялістычнае разуменне гісторыі. К. Маркс аб праблемах Вялікай французскай рэвалюцыі. Даследаванні К. Маркса і Ф. Энгельса па гісторыі рэвалюцыі 1848 г. Гістарычныя праблемы ў “Капітале” К. Маркса. Даследаванне гісторыі Парыжскай камуны. Работы Ф. Энгельса па гісторыі Германіі і ваеннай гісторыі.

Сацыял-дэмакратычная гістарыяграфія канца 19 – пачатку 20 ст. Ф. Мерынг – буйнейшы гісторык-марксіст пачатку 20 ст. Даследаванне гісторыі Вялікай французскай рэвалюцыі Ж. Жарэсам.

РАЗДЗЕЛ 2 ГІСТАРЫЯГРАФІЯ НОВАЙ І НАВЕЙШАЙ ГІСТОРЫІ Ў 1918–1945 ГАДЫ.

Тэма 2.1 Савецкая гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі ў 1918–1945 гады.

Грамадскія ўмовы развіцця савецкай гістарыяграфіі ў міжваенны час. Буржуазныя рэвалюцыі 17–18 ст. у працах савецкіх гісторыкаў міжваеннага часу. Аграрная гісторыя Англійскай рэвалюцыі ў працах С. І. Архангельскага. Даследаванне гісторыі Вялікай французскай рэвалюцыі Н. М. Лукіным, Я. М. Захерам, Я. В. Тарле. Вывучэнне гісторыі Парыжскай камуны 1871 г. Працы Я. В. Тарле, Ф. В. Пацёмкіна і А. В. Ефімава па гісторыі аграрнага і прамысловага перавароту. Даследаванне рабочага руху Г. С. Зейдэлем, В. М. Даліным. Гісторыя сацыялістычных ідэй у працах В. П. Волгіна. М. Н. Пакроўскі і Я. В. Тарле як даследчыкі гісторыі міжнародных адносін.

Праблемы навейшай гісторыі ў савецкай міжваеннай гістарыяграфіі. Гісторыя рабочага і рэвалюцыйнага руху. К. І. Шалавіна, А. В. Лепяшынская. Эканамічная гісторыя краін Захаду ў работах В. І. Лана, А. І. Шнеерсона. Пачатак вывучэння гісторыі фашызму. Г. Б. Сандамірскі, А. Н. Сідараў. Даследаванне гісторыі міжнародных адносін навейшага часу. Л. Н. Іваноў. “История дипломатии”.

Тэма 2.2 Гістарыяграфія міжваеннага часу ў краінах Заходняй Еўропы і ЗША

Французская гістарыяграфія. Паглыбленне крызіса пазітывісцкай гістарыяграфіі. Працы А. Бера. Узнікненне школы “Анналаў”. Л. Феўр і М. Блок. Сацыяльна-эканамічная гісторыя ў працах Э. Лябруса. Вывучэнне гісторыі Вялікай французскай рэвалюцыі. А. Мацьез, Ж. Лефеўр. Рэвалюцыі 19 ст. у працах Ж. Рэнара. Даследаванне гісторыі Першай сусветнай вайны. П. Рэнувен.

Гістарычная навука ў Вялікабрытаніі. Тэарэтыка-метадалагічныя асновы гістарычнай навукі. А. Дж. Тойнбі, Р. Дж. Калінгвуд. Палітычная гісторыя. Праблемы міжнародных адносін. Г. Тэмперлі, Дж. Гучы, А. Уорд. Гісторыя англійскай рэвалюцыі 17 ст. Г. Дэвіс, Дж. Кларк. Праблемы палітычнай гісторыі ў працах Л. Б. Неміра. Вывучэнне сацыяльна-эканамічнай гісторыі. У. Эшлі, Дж. М. Трэвельян. “Рабочая гісторыя”. Дж. Коўл.

Гістарычная навука Германіі. Ліберальная гістарыяграфія. Э. Брандэнбург. Леваліберальная гістарыяграфія. І. Цыркуш, Ф. Валенцін. Радыкальна-дэмакратычная гістарыяграфія. Г. Хальгартэн, З. Нойман. Германскай гістарычнай навука ў гады фашысцкай дыктатуры. В. Франк. Германскія гісторыкі ў эміграцыі. Ф. Нойман

Гістарычная навука ў ЗША. Кансерватыўны кірунак у вывучэнні амерыканскіх рэвалюцый 18–19 ст. Ч. Эндрус, Э. Чанінг. “Гісторыкі-бурбоны”. У. Б. Філіпс. Эканамічны (прагрэсісцкі) кірунак у гістарыяграфіі. Ч. Бірд, А. Шлезінгер-старэйшы. Гісторыя каланіяльнага грамадства ў работах Дж. Адамса і Дж. Ф. Джэймсана. Гісторыкі “прагрэсісцкай школы” аб рэфармісцкіх эпохах і амерыканскіх рэвалюцыях 18–19 ст. Гістарыяграфія фермерскага і рабочага руху. Школа Камонса. Сацыяльная крытыка В. Л. Паррынгтона. М. Джозефсон. Гістарыяграфія знешняй палітыкі ЗША. Дж. Перкінс, Т. Дэнет.

РАЗДЕЛ 3 ГІСТАРЫЯГРАФІЯ НОВАЙ І НАВЕЙШАЙ ГІСТОРЫІ ПАСЛЯ ДРУГОЙ СУСВЕТНАЙ ВАЙНЫ

Тэма 3.1 Савецкая гістарыяграфія пасля Другой сусветнай вайны.

Умовы развіцця гістарычнай навукі. Савецкая германістыка. Новая гісторыя Германіі ў даследаваннях А. Д. Эпштэйна. Праблема аб’яднання Германіі ў работах А. С. Ерусалімскага. Гісторыя германскага рабочага руху ў новы час. С. В. Абаленская. Знашняя палітыка Германіі ў работах А. С. Сіліна, Б. М. Тупалева, Л. М. Шнеерсона.

Гістарыяграфія германскай гісторыі навейшага часу. Гістарыяграфія Лістападаўскай рэвалюцыі 1918–1919 гг. Д. С. Драбкін. Даследаванне гісторыі Веймарскай Германіі. Гісторыя германскага фашызму ў савецкай гістарыяграфіі. Л. І. Гінцберг, А. А. Галкін. Знешняя палітыка Германіі. Д. С. Клімоўскі, А. А. Ахтамзян. Гісторыя ФРГ у працах савецкіх гісторыкаў.

Савецкае франказнаўства. Вывучэнне савецкімі і гісторыкамі Французскай рэвалюцыі канца 18 ст. А. З. Манфрэд, В. Г. Рэвуненкаў. Дыскусія аб характары якабінскай дыктатуры. Даследаванне ідэйных перадумоў рэвалюцыі. В. П. Волгін. Праблемы сацыяльна-эканамічнага і палітычнага развіцця Францыі на прэдадні рэвалюцыі. А. В. Адо, Б. Ф. Поршнеў, А. Д. Люблінская. Дыскусія аб характары Фронды. Напалеонаўская Францыя ў даследаваннях А. З. Манфрэда. Даследаванне гісторыі рэвалюцый 1830 і 1848 гг. Гісторыя Парыжскай камуны 1871 г. Праблемы прамысловага перавароту ў Францыі ў даследаваннях Ф. В. Пацёмкіна. Знешняя палітыка Францыі канца 19 ст. у даследаваннях А. З. Манфрэда.

Савецкая гістарыяграфія навейшай гісторыі Францыі. Абагульняючыя работы па навейшай гісторыі Францыі. В. П. Смірноў. Гісторыя міжваеннага перыяду ў даследаваннях Ю. І. Рубінскага. Вывучэнне французскага супраціўлення. Гісторыя Чацвёртай і Пятай Рэспублік ў работах Н. І. Гадунова, М. М. Нарынскага, Г. Г. Дзілігенскага, С. Г. Айвазава. Гісторыя галізма ў працах Н. Н. Малчанова, Г. Н. Новікава.

Савецкая амерыканістыка. Першая амерыканская рэвалюцыя ў савецкай гістарыяграфіі. А. А. Фурсенка. Гісторыя каланіяльнага грамадства ў работах А. С. Самойла. Даследаванне грамадскай думкі і ідэалогіі рэвалюцыі ў работах В. В. Сагрына. Вывучэнне гісторыі Другой амерыканскай рэвалюцыі ў даследаваннях Р. Ф. Іванова, Г. П. Курапятніка. Дыскусія аб характары плантацыйнага рабства. Даследаванне фермерскага і рабочага руху. Г. П. Курапятнік, Л. І. Зубок. Вывучэнне ўнутрыпалітычнай гісторыі ЗША новага часу. Даследаванні І. А. Бяляўскай. Гістарыяграфія знешняй палітыкі ЗША новага часу. А. Л. Нарачніцкі, Л. І. Зубок, Н. Н. Балхавіцінаў, Г. Н. Севасцянаў.

Даследаванне навейшай гісторыі ЗША савецкімі гісторыкамі. Вывучэнне “новага курса” Ф. Рузвельта. В. Л. Малькоў, Н. Н. Якаўлеў. Даследаванне гісторыі фермерскага руху. Е. Ф. Язькоў. Гістарыяграфія знешняй палітыкі ЗША ў навейшы час. Абагульняючыя працы па гісторыі ЗША.

Даследаванне новай гісторыі Вялікабрытаніі. Праблемы Англійскай рэвалюцыі 17 ст. у савецкай гістарыяграфіі. В. М. Лаўроўскі, М. А. Барг. Гісторыя рабочага руху Англіі ў новы час. Н. М. Мешчаракоў, Я. Б. Чарняк, Н. А. Ерафеев, В. Н. Вінаградаў, Л. Е. Кертман. Гістарыяграфія знешняй палітыкі Англіі ў новы час. В. Г. Труханоўскі.

Даследаванне навейшай гісторыі Вялікабрытаніі. Гісторыя англійскага рабочага руху ў навейшы час у даследаваннях П. В. Гуровіч, І. Н. Ундасынава, С. П. Перагудава. Гісторыя знешняй палітыкі Вялікабрытаніі ў навейшы час. В. Г. Труханоўскі.

Даследаванне гісторыі Італіі. Работы В. С. Бандарчука. Рэвалюцыйны рух 19 ст. у даследаваннях М. І. Кавальскай. Гістарыяграфія знешняй палітыкі. О. В. Сярова. Даследаванне італьянскага фашызма. Б. Р. Лапухоў.

Даследаванне Першай сусветнай вайны І. І. Растунавым, А. А. Строкавым, М. П. Палетыка. Гістарыяграфія гісторыі Другой сусветнай вайны. В. Л. Ізраэлян, М. І. Семірага, В. А. Буханаў. Абагульняючыя працы па гісторыі сусветных войнаў.

Тэма 3. 2 Постсавецкая гістарыяграфія

Постсавецкая германістыка. Работы Н.Е. Аўчарэнка, Б.М. Тупалева. Праблемы гісторыі Веймарскай Рэспублікі і фашызму. А. Г. Космач, В. А. Космач. Праблема аб’яднання Германіі ў постсавецкай гістарыяграфіі. В. В. Чубінскі.

Постсавецкае франказнаўства. Вывучэнне новай гісторыі Францыі. Апошнія работы А.В. Адо. Даследаванне рэвалюцыі канца 18 ст. А.В.Чудзінаў, Д.Ю.Бавыкін, А.В.Рэвякін. Эпоха Напалеона ў постсавецкай гістарыяграфіі. Новы этап у даследаванні галізма. М. Ц. Арзаканян, Н.М. Навумава.

Постсавецкая амерыканістыка. Асацыяцыя вывучэння гісторыі ЗША. Работы Л. Ю. Слэзкіна па каланіяльнаму перыяду гісторыі ЗША. Постсавецкі этап у вывучэнні Першай амерыканскай рэвалюцыі. В. А. Ушакоў, В.В. Сагрын. Постсавецкія працы Н. Н. Балхавіцінава па гісторыі знешняй палітыкі ЗША. Эканамічная гісторыя ЗША. Б. М. Штопаў. Ідэалогія і палітычная гісторыя ЗША ў працах В. В. Сагрына. Даследаванне ўнутранай палітыкі ЗША Н. В. Курковым. Знешняя палітыка ЗША навейшага часу ў працах Д. Г. Наджафава, Г. Н. Севасцянава, В. Л. Малькова.

Даследаванне гісторыі міжнародных адносін. вывучэнне гісторыі Першай і Другой сусветнай вайны.

Тэма 3. 3 Гістарычная навука ў ЗША пасля Другой сусветнай вайны.

Умовы развіцця гістарычнай навукі. Гістарыяграфія 40-х – 50-х гг. Канцэпцыя “кансенсуса” (“ўзгодненых інтарэсаў”). Кансерватыўны кірунак. Л. Харц. Д. Бурсцін. Ліберальны кірунак у амерыканскай гістарыяграфіі. Ч. Бірд, Р. Хофстэдтэр, А. М. Шлезінгер-малодшы. Асноўныя навуковыя школы вывучэння знешняй палітыкі ЗША. Т. Бейлі, Ч. К. Тэнзіл. Уплыў тэорыі індустрыяльнага грамадства на развіццё амерыканскай гістарыяграфіі. У. Растоу. “Новая гістарычная навука”, яе складовыя часткі. П. Тэмін, Р. Фогель, Д. Норт, М. Холт. Неакансерватыўны этап у развіцці амерыканскай гістарыяграфіі. Р. Бертоф, Р. Керк. Гісторыя амерыканскіх рэвалюцый у неакансерватыўнай гістарыяграфіі. Б. Катон, Дж. Макферсон. Знешняя палітыка ў даследаваннях 70-х – 80-х гг., “пострэвізіянісцкі сінтаз”. Л.К. Гарднер, Дж. Гадзіс, Р. Безнер і М. Хоган.

Праблемы гісторыі амерыканскіх рэвалюцый на сучасным этапе. М. Грыс, Дж. Макферсан, Ч. Дзью.

Тэма 3.4 Гістарычная навука ў Францыі пасля Другой сусветнай вайны.

Умовы развіцця гістарычнай навукі. Школа “Анналаў” і “структурная гісторыя”. Ф. Брадэль. Сацыяльна-эканамічныя даследаванні. Э. Лябрус. Вывучэнне гісторыі міжнародных адносін. П. Рэнувен, Ж.-Б. Дзюрасель. Гісторыя другой сусветнай вайны ў працах А. Мішэля і Р. Арона. Даследаванне гісторыі Вялікай Французскай буржуазнай рэвалюцыі. Ж. Лефеўр, А. Сабуль, Ж. Гадшо. Вывучэнне “старога парадку.” Р. Мунье. Гісторыя рабочага руху ў працах А. Крыжэля, К. Вілара. “Новая гістарычная навука”. Ж. Ле Гоф, П. Нар. Трэцяе пакаленне школы “Аналаў”. М. Фэро, Ле Руа Лядзюры. Рэвізіянісцкая канцэпцыя французскай рэвалюцыі 18 ст. Ф. Фюрэ.

Тэма 3.5 Гістарычная навука ў Вялікабрытаніі пасля Другой сусветнай вайны.

Умовы развіцця гістарычнай навукі. Метадалагічныя прынцыпы развіцця гістарычнай навукі. А. Тойнбі, Т. Батэрфілд, Э. Кар. Праблемы знешняй палітыкі ў рамках палітычнай гісторыі. Д. Хорн, К. Борн, Дж. Джонс, З. Стэйнер. Вывучэнне гісторыі Другой сусветнай вайны. П. Кенедзі, Д. Томсан. Канцэпцыя брытанскага імперыялізму Р. Робінсана і Д. Галахера. “Новая гістарычная навука”. Даследаванне палітычнай гісторыі ў рамках “новай гістарычнай навукі”. Пераасэнсаванне зместу Англійскай рэвалюцыі. Р. Тоўні, Х. Трэвар-Роўпер. Інтэрпрытацыя Англійскай рэвалюцыі ў працах Дж. Эйлмера. Кр. Хіл як прадстаўнік марксісцкай гістарыяграфіі. “Новая сацыяльная гісторыя”. Э. Хобсбаўм, Г. Перкін. Дыскусія аб сацыяльных наступствах індустрыялізацыі.

Тэма 3.6 Гістарычная навука ў ФРГ.

Умовы развіцця гістарыяграфіі. “Германская катастрофа” Ф. Мейнеке. Кансерватыўнае панаванне ў 1950-я гады. Г. Рытэр. Праблема пераймальнасці ў германскай гісторыі. Перавага ліберальнай гістарыяграфіі з пачатку 1960-х гадоў. Ф. Фішар і яго канцэпцыя германскай гісторыі. Гісторыя кайзераўскай імперыі ў работах Х. Бёме. Развіццё сацыяльнай гісторыі. В. Концэ, Г.-Ю. Кулі. Даследаванне гісторыі рабочага руху гісторыкамі “гейдэльбергскай школы” і “марбургскай школы”. Р. Кюнль. Сацыяльна-крытычная школа. Г.-А. Вінклер. Афармленне неагістарызма. Гісторыя кайзераўскай Германіі ў работах Л. Галея. Гісторыя штодзённасці. “Рабочая гісторыя”. Г.-А. Рытэр. Вывучэнне гісторыі нацыянал-сацыялізму. Э. Нольтэ, К.-Д. Брахер, Г.-А. Вінклер, Й.Феста,.

ІНФАРМАЦЫЙНА-МЕТАДЫЧНАЯ ЧАСТКА

Прыкладны пералік семінараў

1. Еўрапейская гістарыяграфія эпохі рамантызму.
2. Марксісцкая гістарыяграфія ў канцы 19 – пачатку 20 ст.
3. Французская гістарыяграфія міжваеннага перыяду.
4. Савецкая і постсавецкая гістарыяграфія пасля Другой сусветнай вайны
5. Савецкая і постсавецкая гістарыяграфія пасля Другой сусветнай вайны
6. Гістарычная навука ў ЗША пасля Другой сусветнай вайны .
7. Гістарычная навука ў Францыі пасля Другой сусветнай вайны..
8. Гістарычная навука ў Вялікабрытаніі пасля Другой сусветнай вайны
9. Гістарычная навука ў ФРГ пасля Другой сусветнай вайны.

Рэкамендуемыя формы кантроля

1. Кантрольная работы.

Рэкамендуемыя тэмы кантрольных работ

- Еўрапейская гістарыяграфія эпохі рамантызму.
1. Савецкая гістарыяграфія новай і навейшай гісторыі ў 1918–1945 гады.
  2. Гістарычная навука ў Вялікабрытаніі і Германіі ў міжваенны час.
  3. Гістарычная навука ў Вялікабрытаніі пасля Другой сусветнай вайны.

Рекомендуемая литература

Асноўная

1. Алпатов, М.А. Политические идеи французской буржуазной историографии. / М.А. Алпатов – М., 1949.
2. Афанасьев, Ю.Н. Историзм против электрики. Французская историческая школа “Анналов” / Ю.Н. Афанасьев. – М., 1980.
3. Виноградов, К.Б. Очерки английской историографии нового и новейшего времени. / К.Б. Виноградов. – М., 1975.
4. Далин, В.М. Историки Франции XIX-XX вв. / В.М. Далин. – М., 1981.
5. Историография истории нового времени стран Европы и Америки. – М., 1990.
6. Историография истории нового и новейшего времени стран Европы и Америки. / Под ред И.П. Дементьева, А.И. Патрушева. – М., 2000.
7. Реизов, Б.Г. Французская романтическая историография. / Б.Г. Реизов. – Л., 1956.
8. Советская историография. – М., 1996.
9. Современная зарубежная немарксистская историография. – М., 1989.
10. Тишков, В.А. История и историки США в американской историографии. / В.А. Тишков. – М., 1974.

Дадатковая

11. Американская историография внешней политики США. 1945-1970. – М., 1972.
12. Американская историография внутривнутриполитических проблем США в послевоенный период. – М., 1974.
13. Барг, М.А. Юм как методолог истории. / М.А. Барг // Новая и новейшая история. – 1993. – № 1.
14. Барг, М.А. Историческая мысль английского Просвещения / М.А. Барг // Болингброк. Письмо об изучении и пользе истории. – М., 1979.
15. Блок, М. Апология истории. / М. Блок. – М., 1986.
16. Блюменау, С.Ф. От социально-экономической истории к проблематике массового сознания. Французская историография конца XVIII в. (1945-1993). / С.Ф. Блюменау. – Брянск, 1995.
17. Бобкова, М.С. Жизненный путь Жана Бодена. / М.С. Бобкова // Вопросы истории. – 1987. – № 9.
18. Болховитинов, Н.Н. США: проблемы истории и современная историография. / Н.Н. Болховитинов. – М., 1980.
19. Бродель, Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. / Ф. Бродель. – М., 1986-1992. – Т. 1-3.
20. Буржуазная историография второй мировой войны. – М., 1976
21. Буржуазные революции XVII-XVIII вв. в современной зарубежной историографии. – М., 1986.
22. Вайнштейн, О.Л. Леопольд фон Ранке и новейшая буржуазная историография. Критика новейшей буржуазной историографии. / О.Л. Вайнштейн. – М. – Л., 1961.
23. Виноградов, К.Б. Буржуазная историография первой мировой войны. / К.Б. Виноградов. – М., 1962.
24. Вторая мировая война. Дискуссии. Основные тенденции. Результаты исследования. – М., 1997.
25. Гавриличев, В.А. Об идейно-методических принципах немецкой буржуазной историографии 50-60-х гг. XIX в. / В.А. Гавриличев // Методологические и историографические вопросы исторической науки. Вып. 5. Т.193. – Томск, 1963.
26. Галкин, И.С. Н.М. Лукин – революционер и ученый. / И.С. Галкин. – М., 1984.
27. Гизо, Ф. История Английской революции. / Ф. Гизо. В 2-х т. – Ростов-на-Дону, 1996.

28. Гизо, Ф. История цивилизации в Европе. / Ф. Гизо. – М., 2004.
29. Годшо, Ж. Альберт Матъез. / Ж. Годшо // Французский ежегодник 1982. – М., 1984.
30. Годшо, Ж. О книге Ф. Фюре / Ж. Годшо // Французский ежегодник 1979. – М., 1981.
31. Гольман, Л.И. Энгельс – историк. / Л.И. Гольман. – М., 1971.
32. Гуревич, А.Я. Исторический синтез и школа «Анналов». / А.Я. Гуревич. – М., 1993.
33. Дементьев, И.П. Американская историография гражданской войны в США (1861 – 1865 гг.). / И.П. Дементьев – М., 1963.
34. Дементьев, И.П. Чарльз Остин Бирд. / И.П. Дементьев // Новая и новейшая история. – 1995. – № 3.
35. Драбкин, Я.С. Проблемы и легенды в историографии германской революции 1918-1919 гг. / Я.С. Драбкин. – М., 1990.
36. Дунаевский, В.А. Советская историография новой истории стран Запада. 1917 – 1945. / В.А. Дунаевский – М., 1974.
37. Егоров, А.А. Жизнь и сочинение Франсуа Гизо // Гизо Ф. Английская революция. / А.А. Егоров. В 2-х т. – Ростов-на-Дону, 1996. – Т.1.
38. Емец, В.А. Советская историография происхождения первой мировой войны / В.А. Емец // Первая мировая война. 1914 – 1918 гг. – М., 1968.
39. Ерофеев, Н.Л. Английская историческая мысль 30-40-х гг. XIX в. / Н.Л. Ерофеев. // Маркс – историк. – М., 1968.
40. Жилин, Н.А. и др. Критика основных концепций буржуазной историографии второй мировой войны. / Н.А. Жилин. – М., 1983.
41. Жорес, Ж. Социалистическая история Французской революции. / Ж. Жорес. – М., 1977 – 1983.
42. Исторические исследования в России. – М., 1996.
43. Италия в трудах советских историков. – М., 1989.
44. Карвасин, Л.П. Жозеф де Местр. / Л.П. Карвасин // Вопросы философии. – 1989. – № 3.
45. Карлейль, Т. Французская революция. История. / Т. Карлейль. – М., 1991.
46. Лукин, Н.М. Маркс как историк. / Н.М. Лукин // Лукин Н.М. Избранные труды. В 3-х т. – М., 1963. – Т.3.
47. Макиавелли, Н. История Флоренции. / Н. Макиавелли. – Л., 1973.
48. Маркс – историк. К 150-летию со дня рождения К. Маркса. – М., 1968.
49. Меринг, Ф. Карл Маркс. История жизни. / Ф. Меринг. – М., 1957.
50. Мерцалов, Л.А. Западногерманская буржуазная историография второй мировой войны. / Л.А. Мерцалов. – М., 1978.
51. Местр, Жозеф де. Размышления о Франции. / Жозеф де Местр. – М., 1997.
52. Михайленко, В.И. Итальянский фашизм: основные вопросы историографии. / В.И. Михайленко. – Свердловск, 1987.
53. Мишле, Ж. Народ. / Ж. Мишле. – М., 1965.
54. Монтескье, Ш.Л. Избранные произведения. / Ш.Л. Монтескье – М., 1955.
55. Оболенская, С.В. Франц Меринг как историк. / С.В. Оболенская. – М., 1965.
56. Оболенская, С.В. Бисмарк в современной западногерманской историографии / С.В. Оболенская // Ежегодник германской истории 1984. – М., 1986.
57. Овчинникова, Л.В. Крах Веймарской республики в буржуазной историографии ФРГ. / Л.В. Овчинникова. – М., 1983.
58. Организация исторической науки в странах Западной Европы. – М., 1988.
59. Орлова, М.И. Германская революция 1918 – 1919 гг. в историографии ФРГ. / М.И. Орлова – М., 1986.
60. Основные проблемы истории США в американской историографии от колониального периода до гражданской войны 1861 – 1865 гг. – М., 1971.
61. Основные проблемы истории США в американской историографии 1861 – 1918 гг. – М., 1974.

62. Патрушев, А.И. “Социальная история” в буржуазной историографии ФРГ. / А.И. Патрушев // Новая и новейшая история. – 1976. – № 4.
63. Патрушев, А.И. Неолиберальная историография ФРГ. / А.И.Патрушев. – М., 1981.
64. Попов, Б.С. Эдуард Гиббон – историк, писатель и мыслитель эпохи Просвещения. / Б.С. Попов // Новая и новейшая история. – 1993. – № 3.
65. Рахшмир, П.Ю. Историография западногерманского фашизма. / П.Ю. Рахшмир. – М., 1993.
66. Ратмэн, Д.Б. Новая социальная истории в США. / Д.Б. Ратмэн // Новая и новейшая история. – 1990. – № 2.
67. Ревель, Ж. История и социальные науки во Франции на примере эволюции школы “Анналов” / Ж. Ревель // Новая и новейшая история. 1998. – № 5-6.
68. Репина, Л.П. «Новая историческая наука» и социальная история. / Л.П. Репина. – М., 1998.
69. Ржешевский, О.А. Война и история: буржуазная историография США о второй мировой войне. / О.А. Ржешевский. – М., 1984.
70. Собуль, А. Жорж Лефевр – историк Французской революции (1874-1959). / А.Собуль // Французский ежегодник 1959. – М., 1961.
71. Собуль, А. Жорес, Матьез и история Французской революции. А.Собуль // Французский ежегодник 1980. – М., 1982.
72. Собуль, А. Классическая историография французской революции. / А. Собуль // Французский ежегодник 1976. – М., 1978.
73. Согрин, В.В. и др. Современная историография Великобритании. / В.В. Согрин. – М., 1991.
74. Согрин, В.В. Критические направления немарксистской историографии США XX в. / В.В. Согрин. – М., 1987.
75. Соколова, М.Н. Современная французская историография. / М.Н. Соколова. – М., 1979.
76. Социальная история: проблемы синтеза. – М., 1994.
77. Тревельян, Дж. Социальная история Англии. / Дж. Тревельян. – М., 1959.
78. Тэн, И. Философия искусства: живопись Италии и Нидерландов. / И. Тэн. – М., 1995.
79. Уманский, П.Б. Американская революция XVIII в. в буржуазной историографии США. / П.Б. Уманский. – Казань, 1990.
80. Февр, Л. Бои за историю. / Л. Февр. – М., 1991.
81. Федосова, Е.И. Франсуа Гизо: историк и государственный деятель. / Е.И. Федосова // Новая и новейшая история. – 1997. - № 2.
82. Филатов, А.М. Холодная война. Историографические дискуссии на Западе. / А.М. Филатов. – М., 1991.
83. Фюре, М. Постижение Французской революции. / М. Фюре. – СПб., 1998.
84. Чапкевич, Е.И. Евгений Викторович Тарле. / Е.И. Чапкевич. – М., 1997.
85. Шафриджанов, И.И. Современная английская буржуазная историография. / И.И. Шафриджанов. – М., 1984.
86. Шлезингер, А. Циклы американской истории. / А. Шлезингер. – М., 1992.
87. Энгельс и проблемы истории. – М., 1970.
88. Ясперс, К. Смысл и назначение истории. / К. Ясперс. – М., 1994.